

Česko stárne a lepší to nebude. Systém sociálních služeb ale zatím nereaguje

Zdroj: EY

Senioři byli v uplynulých měsících nejčastěji zmiňovanou skupinou Česka, a to s ohledem na jejich vysoké ohrožení koronavirovou pandemií. Nyní v republice žije kolem 2,2 milionu lidí starších 65 let, do budoucna se však číslo zásadně zvýší a systému sociálních služeb hrozí velké problémy.

[Redaktor](#) 21. srpna 2021

Zní to neuvěřitelně, ale do roku 2050 vzroste podle výpočtů populace lidí nad 65 let o jeden milion osob, o 522 tisíc víc bude lidí nad 80 let. To znamená také zvýšený počet příjemců příspěvku na péči, vzroste 3,2krát. Jenže zatímco potřeba sociálních služeb velmi výrazně stoupá, jejich pokrytí v posledních letech naopak klesá.

Do roku 2050 bude chybět až 27,6 tisíc lůžek, nové kapacity, které by tento nedostatek vyvážily, vyžadují investice ve výši minimálně 70 miliard Kč. Aby systém nezkolaboval, je třeba rozšířit kapacity pobytových sociálních služeb o 27,6 tisíc lůžek.

System potřebuje zásadní změny

Je proto jasné, že stávající systém sociálních služeb je nedostatečný a potřebuje zásadní změny. Odhalila to analýza společnosti EY pro Asociaci poskytovatelů sociálních služeb v ČR (APSS ČR).

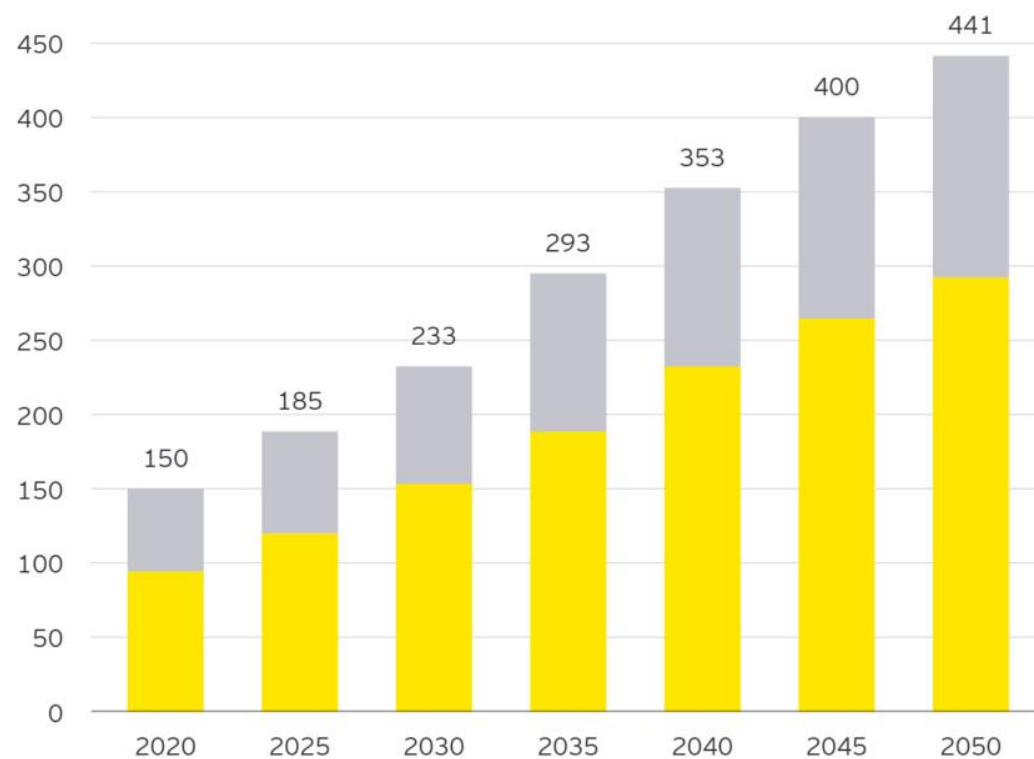
„Počet seniorů roste, počet lůžek v pobytových sociálních službách ale naopak mírně klesá. Ty veřejně zřízené tak už dnes nedostačují, zatímco vstup soukromých subjektů na tento trh je i nadále ztěžován nedostatečnou transparentností, složitostí financování i nerovnými podmínkami,“ říká **Romana Smetánková**, partnerka EY pro veřejný sektor a vedoucí týmu, který rozsáhlou analýzu zpracoval.

Jak ubývala lůžka...

Problémem je, že soukromé subjekty, které by systém mohly nejen pomoci zafinancovat, ale také přispět k zásadnímu zkvalitnění poskytovaných služeb, nyní nejsou ke vstupu na tento trh motivovány.

Přitom od roku 2010 ubyly v pobytových sociálních službách více než dva tisíce lůžek. Ještě konkrétněji – v roce 2018 na jedno lůžko připadalo celkem 37 seniorů, domovy pro seniory dlouhodobě hlásí průměrně 98% naplněnost.

Počet poběratelů (v tisících)

- 3. stupeň závislosti
- 4. stupeň závislosti

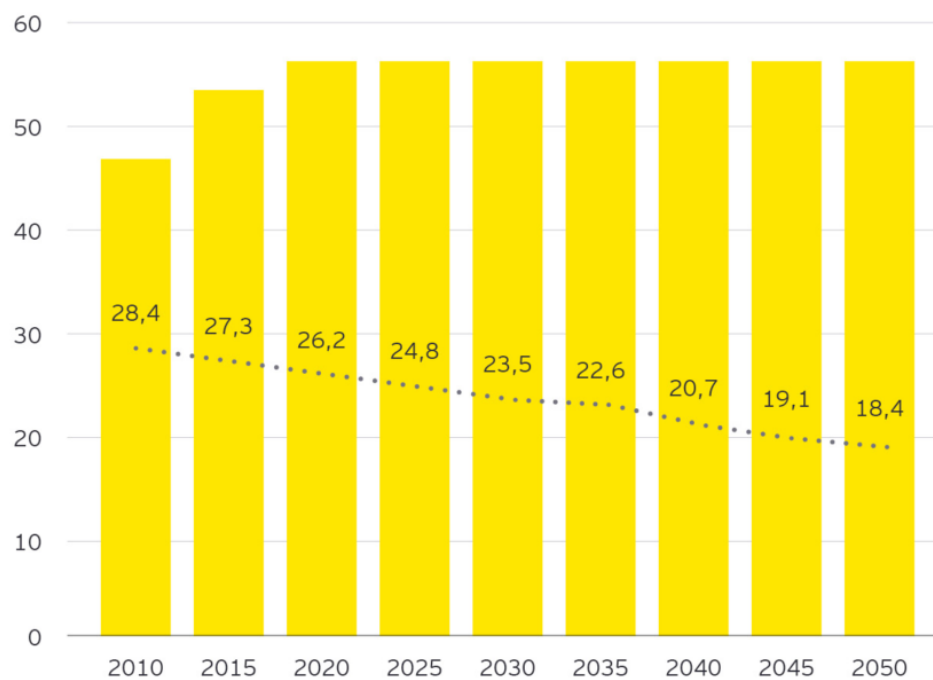
„Největším provozovatelem sociálních služeb v České republice je veřejná správa, nejčastěji samosprávné územní celky, jako jsou kraje nebo obce. Potřeba investovat jen do systému sociálních služeb do roku 2050 celých 70 miliard korun by tak jejich rozpočet značně zatížila,“ podotýká **Romana Smetánková**.

Mínusem je dále to, že současná legislativa nedovoluje výraznější klientskou participaci na hrazení péče. Ta by přitom jednak pomohla k pokrytí nákladů na danou instituci, jednak by vedla ke zlepšování kvality. Zákon a příslušná vyhláška však omezují úhradu za poskytnutou péči, ale i za ubytování a stravu na úroveň, která vynaloženým nákladům často neodpovídá.

„To, že není současný systém financování sociální služeb efektivní a je dlouhodobě neudržitelný, víme, stejně tak, že je a bude nutné navýšovat kapacity sociálních služeb péče. Pro tato klíčová rozhodnutí je však nutné mít objektivně popsany a zanalyzovaný současný stav, včetně prognózy budoucích potřeb. To je také hlavní důvod, proč jsme se obrátili na EY s tímto úkolem a zadáním. Věřím, že data, poznatky a návrhy budou využity v budoucích změnách sociálních služeb, které nás čekají,“ doplnil **Jiří Horecký**, prezident Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR.

Zmíněná analýza pracovala i s podklady ze zahraničí, konkrétně s trhem slovenským, rakouským a finským. Experti z EY ve své práci nastínili hlavní přístupy, které mohou vést nejen k zefektivnění systému, ale také k jeho dostatečné přípravě na očekávané demografické změny.

Počet lůžek (v tisících)

- Pobytové sociální služby
- ..... Počet lůžek na 1000 obyvatel nad 65 let

Jaké jsou třeba kroky

Zmíněnými možnostmi řešení je tak transparentnost systému financování, respektive to, že vstup do systému sociálních služeb musí být pro všechny poskytovatele bez ohledu na jejich právní formu rovný. Dále je to přístup k informacím, kdy clientský přístup musí být jednoduchý k informacím ohledně nabídky, kvality a ceny za službu. Spjatý má být s relevantním hodnotícím systémem, prostřednictvím kterého by zájemci o péči mohli zjistit, jak spokojeni jsou s ní stávající klienti, a na základě toho se mohli lépe rozhodnout, zda je pro ně také vhodná či nikoliv.

Dalším bodem je definice standardu služeb a měření kvality. V Česku totiž aktuálně neexistuje žádný jednotný a měřitelný standard kvality, poskytovatelé tudíž nejsou motivováni k němu směřovat a kvalitu svých služeb navyšovat a participace klientů v hrazení péče. To znamená, že soukromý sektor nyní není motivován do sociálního systému vstoupit zejména kvůli nedostatečným veřejným rozpočtům. Úhrady od klienta totiž nestačí na pokrytí nákladů na danou instituci a doplácení rozdílu není dle současné legislativní úpravy možné.

Důležitá je také právní jistota při investici do budování sítě. Pro soukromé společnosti je motivační jen transparentně řízený systém, kde je poskytovateli umožněno generovat zisk a vybírat od klientů úhradu odpovídající úrovni poskytnutých služeb. Vstup těchto společností do systému sociální péče navíc dlouhodobě zvyšuje konkurenci v něm a přispívá k racionalizaci nákladů a zvyšování kvality služeb.

„Za vzor, ke kterému by se český sociální systém mohl více přiblížit, pokládám například Finsko. Podmínky jsou tam nastaveny tržně, do tendrů se mohou za stejných podmínek hlásit soukromé i veřejné subjekty a klienti mají k veškerým nezbytným informacím včetně hodnocení jednotlivých institucí přístup prostřednictvím bezplatných aplikací a webových stránek. Clientská spokojenost i kvalita jednotlivých služeb jsou tak výrazně vyšší než u nás,“ vysvětluje vedoucí partnerka EY Česká republika **Magdalena Souček**.

Zdroj: https://www.lifec.cz/trendy/cesko-starne-a-lepsi-to-nebude-system-socialnich-sluzeb-ale-zatim-nereaguje_250121.html